
Driftsavtaler i allmennlegevirksomhet

RETT OG URETT

ANNE KJERSTI BEFRING

NILS J. GRYTTE

Forhandlingsavdelingen
Den norske lægeforening

Hvilken selskapsform privatpraktiserende leger med driftsavtaler kan velge, og virkninger knyttet til dette, er gjenstand for diskusjon. Valg av selskapsform vil kunne få betydning for rettigheter i forhold til kommune og trygd, utlikning av skatt, opparbeiding av pensjon og forsikring, og ikke minst utbetalinger av sykehjelp og stønad ved svangerskap fra Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger.

Sosial- og helsedepartementet gav nylig Finansdepartementet en vurdering av driftsavtaler og valg av driftsformer i allmennlegevirksomhet.

Finansdepartementet/skattedirektoratet vil, bl.a. på bakgrunn av denne uttalelsen, ta stilling til hvilken betydning disse forhold skal ha i tilknytning til beskatning. Nedenfor gjengis hovedpunktene i Sosial- og helsedepartementets vurdering.

Driftsavtaler/tilskudd og aksjeselskap

Første spørsmål er om driftsavtaler/tilskudd i allmennlegevirksomhet er personlig eller om det kan knyttes til aksjeselskap. Det blir vist til kommunehelsetjenesteloven § 4-1, som i henhold til departementets vurdering åpner for at kommuner kan inngå avtale om driftstilskudd med den enkelte allmennpraktiserende lege personlig eller med et selskap som vil drive privat helsevirksomhet etter § 1-3. Kommunenes frihet kan imidlertid innskrenkes i sentrale avtaler. Etter Sosial- og helsedepartementets vurdering er dette gjort i avtaler mellom Den norske lægeforening og Kommunenes Sentralforbund/Oslo kommune, som forutsetter at det ikke kan inngås avtaler med aksjeselskap eller ansvarlig selskap, men at avtalen må inngås individuelt med den enkelte lege.

Overdragelse av driftsavtaler/tilskudd

Neste spørsmål er om driftsavtaler kan overdras fra lege til driftsselskap. Sosial- og helsedepartementet viser til kommunehelsetjenesteloven § 4-1, tredje ledd, som slår fast at driftsavtaler ikke kan overdras.

I denne sammenhengen berøres også spørsmålet om hva som regnes som overdragelse. Til dette uttaler departementet: ”Dersom det er inngått avtale om driftstilskudd med en lege personlig, vil det innebære en overdragelse dersom vedkommende overfører rettigheten til et aksjeselskap. Hvorvidt han selv er eier av selskapet, kan i den forbindelse ikke være avgjørende. Formålet med regelen er at kommunen skal ha kontroll med hvem som er berettiget etter avtalen.”

På denne bakgrunn blir det av stor betydning å få konkret klarhet i om en lege både kan ha en personlig driftsavtale og samtidig være ansatt i et aksjeselskap. Til dette uttales: ”Etter Sosial- og helsedepartementets vurdering kan en privatpraktiserende lege ansettes i aksjeselskap, uten at det anses å være en overdragelse av driftsavtalen fra legen til selskapet.

Det er forutsatt at legen personlig er avtalepart og ikke selskapet. Legen har ikke anledning til å overdra driftsavtalen til andre leger ansatt i selskapet eller til selskapet selv. Dersom legen slutter i selskapet og vil etablere praksis annet sted i kommunen, vil driftsavtalehjemmelen følge vedkommende lege.”

Trygderefusjon fra folketrygden

Det er også reist spørsmål om retten til trygderefusjon. Sosial- og helsedepartementet viser til at trygderefusjon som hovedregel er en rettighet for pasienten, men at leger på vegne av pasienten kan foreta oppgjøret. Det blir vist til at retten til trygderefusjon som hovedregel er knyttet til at legen har driftsavtale. På denne bakgrunn konkluderer departementet med at den direkte oppgjørsordningen også er knyttet til legen personlig og ikke til et selskap, og at denne avtalen ikke kan overdras til andre rettssubjekter, heller ikke til det selskap legen er ansatt i.

Driftsavtaler for legespesialister

Driftsavtaler for spesialister i henhold til sykehusloven er ikke direkte berørt i brevet fra Sosial- og helsedepartementet. Sekretariatet vil imidlertid anta at konklusjonen her må bli en annen, under henvisning til at sykehusloven ikke har en tilsvarende bestemmelse som kommunehelsetjenesteloven § 4-1 annet ledd, som gir åpning for at andre enn leger inngår avtaler om privat praksis for klinisk spesialistvirksomhet.

Publisert: 30. januar 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 21. juni 2026.